

ВПЛИВ ЧИННИКІВ ВИРОБНИЧОГО СЕРЕДОВИЩА НА СТАН ЗДОРОВ'Я ПРАЦЮЮЧИХ НА СІРЧАНОКИСЛОТНОМУ ВИРОБНИЦТВІ

Дем'янова А.А., студ. 2-го курсу; Галушко Н.А., ст. викладач
СумДУ, медичний інститут, кафедра гігієни та соціальної медицини

Актуальність проблеми. Виробництво сірчаної кислоти є одним з найважливіших виробництв хімічної галузі промисловості. Сірчана кислота має величезне значення для народного господарства України і широко використовується у різних його галузях. Технологічні зміни, що зараз відбуваються у виробництві сірчаної кислоти, на жаль часом не знаходять належної санітарно-гігієнічної підтримки. Тому **метою** дослідження був аналіз впливу умов праці на стан здоров'я працюючих у виробництві сірчаної кислоти. **Об'єктом** дослідження був контингент працівників цього виробництва. Стан здоров'я працюючих оцінювався за результатами медичних оглядів та даних медичних карток. **Загальна характеристика роботи.** Встановлено, що умови праці робітників виробництва сірчаної кислоти характеризуються наявністю комплексу несприятливих чинників. Інтенсивність їх впливу на працюючих висока, а праця кваліфікується у відповідності до "Гігієнічної класифікації праці" за основними професіями як шкідлива та небезпечна для здоров'я.

Результати дослідження. Аналіз захворюваності контингентів працюючих показав, що з 207 обстежених 60 чоловік (29 %) хворіє. Захворюваність зростає із збільшенням віку обстежених: кількість хворих віком 40 років і більше статистично вірогідно вище, ніж хворих до 40 років, відповідно $48 \pm 6 \%$ і $21 \pm 3 \%$ ($p < 0,01$). Більшість хворих мали патологію серцево-судинної системи – $19 \pm 3 \%$. Так, зі стажем роботи до 5 років хворих було $11 \pm 4 \%$, зі стажем роботи більше 5 років – $24 \pm 4 \%$ ($p < 0,01$). Хворих віком до 40 років було $12 \pm 3 \%$, віком більше 40 років – $35 \pm 6 \%$ ($p < 0,01$). Найчастіше зустрічалась гіпертонічна хвороба – $13 \pm 2 \%$, частота випадків якої зростала із збільшенням стажу роботи та віку обстежених. Так, хворих зі стажем роботи до 5 років було $6 \pm 3 \%$, зі стажем більше 5 років – $17 \pm 3 \%$ ($p < 0,01$); хворих у віці до 40 років було $8 \pm 2 \%$, віком більше 40 років – $24 \pm 5 \%$ ($p < 0,01$).

Патологія шлунково-кишкового тракту була діагностовано у $12 \pm 2 \%$ хворих. Це були хворі на хронічні гастрити ($7 \pm 2 \%$ випадків), виразкову хворобу ($3 \pm 1 \%$ випадків), хронічний коліт ($2 \pm 1 \%$ випадків). Розподіл випадків інших хвороб такий: захворювань гепатобіліарної системи $2 \pm 1 \%$, бронхолегеневого апарату – $1 \pm 1 \%$, сечовидільної системи – $1 \pm 1 \%$, опорно-рухового апарату – $1 \pm 1 \%$, порушення жирового та вуглеводного обміну – $1 \pm 1 \%$. Серед 69 працівників першої виробничої групи (апаратники) зі стажем роботи до 5 років було 27 осіб, з них хворих – 7 чоловік ($26 \pm 9 \%$): із захворюваннями серцево-судинної системи $7 \pm 5 \%$ (нейроциркуляторна дистонія – $4 \pm 4 \%$ випадків, гіпертонічна хвороба – $4 \pm 4 \%$ виявлені у осіб старіше 40 років); захворювання шлунково-кишкового тракту виявлені у $11 \pm 6 \%$ випадків (хронічний гастрит – $11 \pm 6 \%$, хронічний коліт – $4 \pm 4 \%$), захворювання гепатобіліарної системи діагностовані також у $11 \pm 6 \%$ випадків (хронічний холецистит – $4 \pm 4 \%$, хронічний гепатохолецистит – $7 \pm 5 \%$); захворювання сечовидільної системи виявлені у $4 \pm 4 \%$ випадків.

Серед 38 осіб із стажем роботи більше 5 років хворих було 9 чоловік ($24 \pm 7 \%$ випадків): з патологією серцево-судинної системи $18 \pm 6 \%$, нейроциркуляторною дистонією – $5 \pm 4 \%$. Захворюваність шлунково-кишкового тракту виявлена у $10 \pm 5 \%$ випадків: хронічний гастрит – $5 \pm 4 \%$, виразкова хвороба – $5 \pm 4 \%$, хронічний коліт – $3 \pm 3 \%$. Були також зареєстровані артрозо-артрит ($3 \pm 3 \%$), порушення жирового обміну ($3 \pm 3 \%$). Зростання захворюваності залежно від стажу працюючих не виявлено.

Підсумовуючи захворюваність у групі апаратників, слід зазначити, що кількість хворих сягала чверті працюючих ($25 \pm 5 \%$). Частка хворих із патологією серцево-судинної системи складала $14 \pm 4 \%$ (гіпертонічна хвороба – $9 \pm 4 \%$, нейроциркуляторна дистонія – $5 \pm 3 \%$), шлунково-кишкового тракту – $11 \pm 4 \%$ випадків (хронічний гастрит – $8 \pm 4 \%$, виразкова хвороба – $3 \pm 2 \%$, хронічний коліт – $3 \pm 2 \%$), гепатобіліарної системи – $5 \pm 3 \%$ (хронічний холецистит – $2 \pm 2 \%$, хронічний гепатохолецистит – $3 \pm 2 \%$).

У другій виробничій групі серед 142 обстежених було 53 особи зі стажем роботи до 5 років, з яких хворих було виявлено 12 осіб ($23 \pm 6 \%$ випадків). Як і у першій групі, домінували захворювання серцево-судинної системи – $12 \pm 5 \%$ випадків (гіпертонічна хвороба – $8 \pm 4 \%$, нейроциркуляторна дистонія – $6 \pm 4 \%$). Залежності захворюваності від віку не встановлено. Захворювання шлунково-кишкового тракту виявлені у $11 \pm 4 \%$ випадків, зокрема хронічний гастрит – $9 \pm 4 \%$, виразкова хвороба – $2 \pm 2 \%$ у осіб віком до 40 років.

Решта працюючих цієї групи мала стаж роботи більше 5 років. Серед них хворі складали $36 \pm 5 \%$ випадків, причому кількість хворих у старшій віковій групі статистично вірогідно перевищувала таку у молодшій віковій групі (відповідно $60 \pm 9 \%$ і $24 \pm 6 \%$, $p < 0,01$). Переважали хворі із патологією серцево-судинної системи ($26 \pm 5 \%$ випадків). Кількість хворих була функцією віку: до 40 років хворіло $17 \pm 5 \%$, після – $44 \pm 9 \%$, $p < 0,01$. Найчастіше зустрічалася гіпертонічна хвороба – $18 \pm 4 \%$ випадків, нейроциркуляторна дистонія – лише у $7 \pm 3 \%$ випадків, атеросклеротичний кардіосклероз – у $7 \pm 3 \%$ випадків і лише у осіб старше 40 років. Захворювання органів травлення виявлені у $12 \pm 4 \%$ випадків. Здебільшого це були хронічні гастрити ($6 \pm 2 \%$), виразкова хвороба ($4 \pm 2 \%$), хронічний коліт ($3 \pm 3 \%$). Окрім цього були виявлені поодинокі випадки захворювань на туберкульоз, сечокам'яну хворобу, гепатобіліарної та бронхолегеневої систем, артрозо-артрит, порушення вуглеводного обміну, тощо.

Всього серед 142 обстежених робочих другої виробничої групи хворих було виявлено 44 особи ($31 \pm 4 \%$). Більшість випадків становили захворювання серцево-судинної системи ($21 \pm 3 \%$), серед них гіпертонічна хвороба зустрічалася у $14 \pm 3 \%$ випадків, нейроциркуляторна дистонія – у $6 \pm 2 \%$, атеросклеротичний кардіосклероз – у $4 \pm 2 \%$. Захворювання шлунково-кишкового тракту виявлені в $12 \pm 3 \%$ випадків: хронічний

гастрит – 7 ± 2 %, виразкова хвороба – 4 ± 1 %, хронічний коліт – 2 ± 1 %. Захворювання інших внутрішніх органів діагностовано у кількох осіб. Органічні захворювання центральної нервової системи виявлені лише у 3 ± 2 % обстежених. Функціональні зрушення з боку нервової системи виявлені у 5 ± 3 % обстежених першої групи. Порівняльний аналіз частоти захворюваності між обстеженими працюючими обох виробничих груп статистично вірогідної різниці не виявив. Таким чином, серед обстежених 207 робочих сірчаноокислотного виробництва 29 ± 7 % були хворі. Переважала патологія серцево-судинної системи (19 ± 3 %) переважно у вигляді гіпертонічної хвороби (13 ± 2 %). Кількість хворих зростала із збільшенням стажу роботи та віком обстежених. Захворюваність шлунково-кишкового тракту за частотою виявлення займала друге місце, залежності між рівнем захворюваності, стажем роботи та віком працюючих не виявлено.

Висновок. У стані здоров'я працюючих виявлені зміни у органах дихання, травлення, печінці, шкіри, які кваліфікуються як професійно обумовлені дією таких хімічних речовин як сірчаністий та сірчаний ангідриди, сірчана кислота.